

Advies Indicatoren Begroting 2019
Adviesraad Sociaal Domein Nuenen c.a.
24 oktober 2018

Dit gevraagde advies is gebaseerd op de door de Gemeente op 10 oktober aan ons beschikbaar gestelde Programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 van Nuenen c.a. en op discussies binnen de Adviesraad Sociaal Domein. De ASD heeft gekeken hoe de Gemeente rekening heeft gehouden met de door de ASD verstrekte ongevraagde adviezen over de Beleidscyclus van 11 augustus 2016 en over de Monitor Sociaal Domein van 11 maart 2018. Ook heeft zij zich beperkt tot het sociale domein, dat wil zeggen programma 3 (Werk, Zorg en Jeugd).

Samenvatting

De Gemeente heeft goede en waardevolle stappen gezet om haar beleid transparanter te maken. De geformuleerde ambities en de inzet van middelen kunnen later beter worden geëvalueerd. Het aantal indicatoren waarmee de status in het sociale domein wordt gemeten is in deze begroting verder vergroot. Ook de keuze om één thema, in dit geval gezondheid, overkoepelend te maken voor alle programma's, is een goede keuze. Het stimuleert breder te kijken dan een enkel programma.

Toch laat de Gemeente nog kansen liggen om haar beleid nog transparanter en beter te maken. Dan moet zij de indicatoren ook een gewenste waarde geven en de keuze van beleidsacties mede afhankelijk maken van de discrepantie tussen gewenste en gemeten waarden van de indicatoren. De begroting is nu nog vooral gericht op de inzet (budgetten toewijzen) in plaats van op het resultaat (proberen de beleidsdoelen te halen).

Adviezen en opmerkingen over de begroting

Een begroting is geen jaarrekening. Er hoeft geen verantwoording te worden afgelegd over het gevoerde beleid in het jaar ervoor. Wat wel mag, en eigenlijk moet, is de resultaten van het gevoerde beleid, inclusief de gekozen beleidsacties, te evalueren en te vergelijken met wat werd verwacht van het beleid. Dat geeft een beter begrip over de invloed van beleidsacties op de indicatoren en indirect op de gekozen beleidsdoelen. En daar kun je van leren.

Advies: Probeer in toenemende mate te leren van de ervaringen van voorgaande jaren om nieuw beleid effectiever en efficiënter te maken in het bereiken van haar beleidsdoelen.

Het uitgangspunt om met een drietal generieke vragen in de begroting de realisatie van de begroting en het voorziene inhoudelijke beleid beter te evalueren, is een goede aanpak. Deze vragen zijn:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we er voor doen?
- Wat mag het kosten?

Het is te waarderen dat in de begroting duidelijkere relaties worden gegeven tussen de beoogde maatschappelijke effecten, de doelstellingen en de bijbehorende indicatoren. Voor het programma 3 (Werk, Zorg, Jeugd) zijn dat 4 maatschappelijke effecten, 9 doelstellingen en 16 indicatoren. De doelstellingen zijn duidelijk gekoppeld aan de maatschappelijke effecten, de indicatoren niet.

Advies: Probeer in toenemende mate ook de indicatoren te koppelen aan de zelf gekozen maatschappelijke effecten en doelstellingen van het eigen beleid. Dat laat dan beter zien of er voldoende indicatoren zijn benoemd om de effecten van het beleid op elk maatschappelijk effect en op elke doelstelling zichtbaar te maken en om ze te kunnen evalueren.

De indicatoren zijn metingen. Er staat meestal niet bij of de gemeten waarde een gewenste waarde is, of dat de huidige waarde van de indicator te hoog of te laag is in relatie tot het beleid en de ambities van de Gemeente. Ook is niet duidelijk welke indicatoren het belangrijkste zijn, welke de meeste aandacht nodig hebben. Ook is onduidelijk wanneer de Gemeente tevreden is.

In de tabel op pagina 10 staan enkele voorbeelden waarbij wel is geprobeerd de verandering van de waarde van enkele indicatoren in een jaar kwantitatief te benoemen. Dat bewijst dat het kan, het drukt een ambitie uit en is resultaatgericht. Prima.

Ambities zijn in de begroting 2019 vooral geformuleerd als inspanningsverplichtingen. Er worden maatregelen voorgesteld en er worden budgetten beschikbaar gesteld. Maar er wordt niet gezegd wat het verwachte effect is van de genomen maatregelen op welke indicatoren.

Eigenlijk zou het beleid resultaatgericht moeten zijn. Wij willen bepaalde doelen bereiken en de bijbehorende indicatoren dienen dan ongeveer die waarde te hebben of dienen x% lager/hoger te worden dan nu het geval is. Dan weet je ook welke indicator de grootste afwijking heeft.

Advies: Formuleer het beleid steeds meer resultaatgericht in plaats van inspanningsgericht.

Advies: Evalueer de mogelijke acties om de gestelde doelen te halen. Enkele acties kunnen efficiënter en/of effectiever zijn omdat zij meer dan 1 indicator verbeteren. Dan kan de Gemeente gerichter nadenken en overwegen welke maatregelen nodig zijn om de gewenste doelen te halen. Goed beleid zoekt de meest effectieve en efficiënte acties.

Tabel 1. Indicatoren in de begrotingen 2018 en 2019

Indicator	2018	2019	Grootheid
Absoluut verzuim	0.3	0.3	per 1.000 inwoners
Relatief verzuim	3,87	7.8	per 1.000 inwoners
Kinderen in uitkeringsgezin	4,83%	4.83%	kinderen tot 18 jaar
Werkeloze jongeren	1.1	1.1	% jongeren 16-18
Bijstandsuitkeringen	25	26,5	per 1.000 inwoners 18+
Re-integratievoorzieningen	5,8	8	per 1.000 inwoners 18-65
Jongeren met jeugdhulp	8.1%	7.9	jongeren 18-
Jongeren met jeugdbescherming	0,6%	0,9%	jongeren 18-
Wmo-cliënten met maatwerk	41	40	per 1.000 inwoners

In tabel 1 zijn enkele indicatoren, die zowel in 2018 als in 2019 zijn gebruikt, vermeld met hun waarde. Het is verheugend te zien dat in de begroting 2019 meer indicatoren zijn genoemd en van een waarde zijn voorzien dan in de begroting 2018. Zo ontstaat een beter zicht op de problemen die spelen. Echter, de waarde van de indicatoren in 2019 lijkt "minder gewenst" dan vermeld bij 2018.

Opmerking: Hebben de beleidsacties in 2018 gefaald? Zijn de ambities minder hoog geworden?

Opmerking: In 2017 was het aantal geregistreerde mantelzorgers 465, dat wil zeggen ongeveer 2% van het aantal inwoners. Sinds 2014 was dat een verheugende groei van ongeveer 30% per jaar. In de beleidsindicatoren voor 2019 staat voor het aantal mantelzorgers 25%. Dat lijkt een onrealistische hoge groei van 1250% in 1 jaar.

Opmerking: In de begroting staat aangegeven dat de PGB Wmo met € 500.000 structureel zal afnemen. Deze verwachting is gebaseerd op een analyse van voorgaande jaren. De redenen of de ontwikkelingen achter deze verwachte zeer grote reductie worden niet gegeven. Dat maakt deze aanname voor de lezer minder aannemelijk. Immers, de inwoners worden nog mondiger en zijn beter opgeleid. Dan is de verwachting dat de vraag naar PGB Wmo zal toenemen en die naar de

voorliggende voorzieningen zal afnemen. De grootte van het bedrag vraagt een hardere beargumentering.

Het is een detail, maar de komende jaren wordt het wel belangrijker. We spreken altijd over 65+. Voor de Gemeente moet dat nu 66,4+ zijn. Door het opschuiven van de AOW-leeftijd neemt de groep waarvoor re-integratievoorzieningen nodig zijn “automatisch” toe. Het loont dus nog meer om deze aantallen verder te reduceren. Helaas werken de meeste bestanden, o.a. bij het CBS, nog met 65. Ook maakt het opschuiven van de AOW leeftijd een vergelijking tussen de jaren lastiger. Maar voor een beter inzicht in kosten en mogelijkheden is de variërende AOW leeftijd belangrijker. Advies: Probeer, waar mogelijk, de grens 65 jaar te vervangen door de actuele AOW leeftijd.

De ASD waardeert de richting van het beleid in de Gemeente om haar beleid duidelijker en transparanter te maken. Op enkele onderdelen is dat al gelukt. Maar nog te veel ambities worden geformuleerd als een inspanning, waarvan het verwachte resultaat niet wordt genoemd. Dan is achteraf alleen te controleren of de budgetten rechtmatig zijn besteed, maar niet of de beoogde doelen zijn gehaald. Dat beperkt niet alleen de democratische controle, maar ook het leervermogen van de Gemeente.

Advies: Maak een leerproces van de voorgestelde manier van werken, beschouw het als een lange termijn strategie en probeer vast te houden aan een bepaald, mogelijk flexibel, format om alle gegevens, analyses en keuzen te presenteren. Dat maakt de ontwikkeling over de jaren beter zichtbaar.

P.P.J. van den Bosch,
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Nuenen c.a.